

Школа	Медицинска школа Бања Лука
Наставни предмет	Српски језик и књижевност
Разред	први
Датум реализације	септембар 2025. године
Наставник	Сања Ђурић, проф.

ПОДАЦИ О ЧАСУ БР. 4

Наставна тема	Књижевност
Наставна јединица	Наративна поезија
Тип часа	Обрада
Циљ часа	Упознавање ученика са појмом и одликама наративне поезије кроз детаљну анализу народне баладе „Хасанагиница”, те уочавање преплитања епских и лирских елемената унутар једног књижевног текста.
Образовни задаци	Усвајање и утврђивање теоријских појмова: наративна поезија, балада, епско-лирска врста. Препознавање и разумијевање функције словенске антитезе као композиционог и стилског почетка пјесме. Идентификовање главних и споредних мотива (мотив стида, мотив увријеђеног поноса, мотив мајчинске љубави). Разумијевање друштвено-историјског контекста (патријархални морал, положај жене у породици за вријеме отоманске владавине).
Функционални задаци	Развијање вјештина аналитичког и критичког мишљења кроз уочавање узрочно-посљедичних веза у понашању књижевних ликова. Оспособљавање ученика за самосталан рад на тексту, проналажење скривених значења (читање између редова) и аргументовано изношење сопствених ставова. Унапређивање вјештина изражајног читања и усменог изражавања током анализе и тумачења пјесме. Примјена стеченог знања у дигиталном окружењу кроз интерактивну провјеру (рјешавање квиза знања).
Васпитни задаци	Развијање емпатије, саосјећања и солидарности према људској патњи (што је од кључног значаја за будуће медицинске раднике). Његовање љубави према културној баштини, народној традицији и језичком наслеђу кроз проучавање врхунског дјела усмене књижевности. Подстицање ученика на критичко промишљање о штетности крутих друштвених догми, поноса и предрасуда које уништавају породицу и људске животе. Формирање етичких ставова кроз осуду суровости и неразумијевања међу људима.
Кључни појмови	Наратив, поезија, поетско дјело
Облици рада	Фронтални, индивидуални, рад у пару

Наставне методе	Монолошка, дијалошка, рад на тексту
Наставна средства	Читанка за I разред средње школе, школска табла, паметна табла/пројектор (опционо)
Мјесто извођења наставе	Учионица
Корелација	Историја: Друштвени контекст и положај жене у породици за вријеме отоманске владавине на Балкану. Психологија/Медицинска етика: Препознавање емоционалног шока, психосоматских посљедица патње (психолошки профил Хасанагинице и Хасанага).
Литература и додатни материјал за наставнике	- Читанка за први разред средње школе, Завод за уџбенике и наставна средства Источно Сарајево. В. Целетић, Теорија књижевности за средње школе. - Текст баладе „Хасанагиница”.
Литература и додатни материјал за ученике	сајт за српски језик и књижевности www.srspkijez.net
Напомене	

ТОК ЧАСА

Уводни дио часа (5 минута)	- Мотивација: Наставник започиње час питањем: Шта се дешава када друштвена правила и понос стану на пут љубави и породици? Ко испашта највише? Најава јединице: Записивање наслова на табли: Наративна поезија: „Хасанагиница”. - Кратак теоријски увод: Објашњење да наративна поезија спаја епско (радња, фабула, ликови) и лирско (снажне емоције, субјективност, трагичан тон). Наглашава се да је балада најраскошнији облик ове поезије.
Главни дио часа (33 минута)	Читање пјесме: Наставник или ученик изражајно чита почетак и кључне дијелове „Хасанагинице”. Питања за анализу текста и размишљање (разрада): Како почиње пјесма? Која стилска фигура се налази на самом почетку и која је њена улога? (Одговор: Словенска антитеза; она уводи тајанствену, бијелу боју која симболизује невиност, али и хладноћу/бол који слиједе). Због чега Хасанага тјера своју жену из дома? Шта је његов мотив, а шта друштвени узрок? (Одговор: Хасанага је рањен, а Хасанагиница га не посјећује „од стида” – због строгих патријархалних правила која су бранила жени да показује јавно емоције ван куће. Ага то доживљава као увреду за свој понос). Ко убрзава трагедију и не дозвољава помирење?

(Одговор: Пинторовић-бег, брат Хасанагинице, који брзо реагује да спреми преудају како би заштитио част породице, не питајући сестру за њена осјећања). Опишите тренутак када Хасанагиница пролази поред свог старог дома. Шта она ради, а шта јој поручује Хасанага? (Одговор: Она зауставља сватове да дарује своју сирочад. Хасанага тада сурово каже дјечи да им је мајка „срца каменог“, што је за њу смртоносни емотивни ударац). Како тумачите крај пјесме из медицинског и психолошког угла? Од чега умире Хасанагиница? (Одговор: Она умире од превеликог бола и емоционалног шока – народни пјесник каже „пукло јој је срце од туге”).

Питања из квиза!

1. Којој књижевној врсти припада народна пјесма „Хасанагиница“?
2. Како се зове стилска фигура којом почиње „Хасанагиница“ („Што се бјели у гори зеленој? / Да л' је снијег, да л' су лабудови“)?
3. Због чега Хасанага протјерује своју вјерну љубу?
4. Коју улогу у овој балади има Хасанагинин брат, бег Пинторовић?
5. Какав је трагичан крај Хасанагинице приказан на крају ове баладе?

Очекивани исходи!

Ученик дефинише народну пјесму „Хасанагиница“ као **лирско-епску пјесму (баладу)** која спаја епску радњу са дубоким, трагичним осјећањима.

- Ученик препознаје **словенску антитезу** на почетку пјесме и објашњава њену тродијелну структуру (питање, понуђени одговори, побијање претпоставки и тачан одговор).
- Ученик разумије да Хасанага протјерује жену јер га из **патријархалног стида** није посјетила у рањеничком шатору, што он тумачи као увреду за свој понос.
- Ученик уочава да бег Пинторовић преузима улогу заштитника породичне части у патријархату, те **сестри одузима дјецу и уговара нову удају** без њеног пристанка.
- Ученик закључује да Хасанагиница на крају **умиरे од превелике туге и сломљеног срца** (емотивног шока) у тренутку када је присилно одвајају од дјете.

Завршни дио часа (7 минута)	Синтеза: Извођење закључка о трагичној судбини жене и мајке у тадашњем друштву. Наративна поезија кроз „Хасанагиницу” приказује како сукоб друштвених кодекса и емоција води у пропаст. Евалуација знања: Ученици приступају рјешавању квиза за провјеру разумијевања лекције.
---------------------------------------	--

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

НАРАТИВНА ПОЕЗИЈА: „ХАСАНАГИНИЦА” (народна балада)

Књижевни род: Епика / Лирика (Епско-лирска врста)

Књижевна врста: Балада (пјесма тужне садржине са трагичним крајем)

КОМПОЗИЦИОНИ ПОЧЕТАК:

* Словенска антитеза (питање -> негација -> тачан одговор)

"Што се бјели у гори зеленој?..." -> Бијели шатор аге Хасанаге (симбол невиности и хладноће)

ГЛАВНИ СУКОБ:

* Сукоб појединца и крутих друштвених норми (патријархат)

* Однос поноса и стида:

- Хасанагиница: стид (патријархални закон спречава жену да иде мужу)
- Хасанага: увријеђени понос (тражи безусловну покорност)

КЉУЧНИ МОТИВИ:

1. Мотив стида (патријархалног)
2. Мотив материнства и мајчинске љубави
3. Мотив породичне части (бег Пинторовић)
4. Мотив сломљеног срца (физичка смрт услијед емоционалног шока)

ПСИХОЛОШКИ ПРОФИЛ ЛИКОВА:

* Хасанагиница: трагична хероина, жртва поноса и друштвених кодекса, сентиментална, рањива.

* Хасанага: импулсиван, вођен сујетом и рањеним егом, али на крају и сам несрећан.

ЗАКЉУЧАК (Медицинско-етички аспект):

Патња и бол за собом повлаче трагичне ефекте по људску психу и тијело. Смрт Хасанагинице је резултат психосоматског слома (срце пукло од туге).

